

ЙОРДАН ЙОВКОВ
СРЕЩУ НОВА ГОДИНА

chitanka.info

От няколко дни прекарваме в това напуснато от жителите си село, което тъй неочаквано се случи на пътя ни. Чист и равен сняг покрива улиците, дворовете, плетищата и стрехите. Овошките, натежали от скреж, огъват клонете си и звънливо прошумяват, като грамадни полилеи, отрупани с кристали от стъкло. Ярката белина на снега заслепява и реже очите. Тук-таме се тъмнеят само окадените комини, разноцветните петна на къщите и лъкатушните пътеки. Но върху бялата земя още по-мрачно и по-тъмно изглежда ниското куршумено небе.

Хубав е тоя зимен пейзаж. Хубав е не само защото се гледа от топлатата стая и за да се види, достатъчно е да се изчисти с пръст един малък кръг върху замъгленото стъкло. Хубав е още и затова, защото утре е Нова година. Срещу големите празници и самата природа изглежда тържествено приветлива, като че и върху нея се отразява това радостно вълнение, което обзема хората и което, може би, си остава само в едното очакване.

Наглед животът си тече, както всякога, както по-рано. Фелдфебелят е строил ротата и назначава всекидневния наряд. Гласът му звучи пак тъй строго и сурово, но в него се чува нова и по-сърдечна нота. Минават войници към кухнята, празните баки дрънкат в ръцете им, те се тласкат едни други в преспите, викат и се смеят като деца. Конярите се връщат от утринния водопой, конете опъват поводите и играят. Някаква жизнерадостна треска е обзела всички. Завалява сняг. Гъста бяла мрежа се спуща от тъмното небе, обгръща селото, едрите парцали падат безшумно, монотонно, но някак весело и игриво. Тъй вали само срещу Нова година. Може да има грижи, може действителността да е съвсем друга, но спомените си идат от само себе си. И струва ти се, че ей сега някъде зад белите покриви ще проечат ударите на камбани или на някои ъгъл на улицата ще се покажат деца, пременени и хубави, бузите зачервени от студ, в измръзналите ръце — суровакници от напъпил дрян.

* * *

Всички офицери от дружината — седем-осем души — тая вечер посрещаме Нова година у поручик Романов. Събрахме се у него,

защото в неговата къща имаше голяма и хубава стая, нещо като параден салон, и защото Романов беше гостоприемен и добър момък, у когото всякога можеше да се прекара добре. Пък и тая вечеринка той я уреди — отрано още почна големи приготовления, канеше, нареждаше програма и меню, а най-вече — приказваше за някакъв сюрприз, който щял да ни устрои, но какъв — тайна. Любопитството ни беше разпалено не на шега.

И сега, когато бяхме вече около трапезата, думата беше за сюрприза. Блюдата бяха разкошни, но сюрпризът не беше в тях. Не се яви и някоя златна пара в млина, както очаквах някой. Много нетърпеливи въпроси се зададоха на хазаина: ще има ли сюрприз най-после и кога? Но изглеждаше, че Романов не искаше да се отклонява от програмата си и не бързаше. Както обикновено става, разговорът започна да минава от тема на тема и тайнственият сюрприз като че се забрави. Но когато дигнахме чашите за първата наздравица, ние учудено се спряхме и отпуснахме ръце: в съседната стая гръмна хор. Силни и приятни мъжки гласове изпълниха къщата и бухнаха навън в нощта.

— Ето сюрприза! — каза Романов.

Хорът пееше добре и наистина ни изненада. В ротата на Романов имаше войници от един крайморски град и хорът беше съставен от тях. Те пееха същите песни, които някога бяха пели в разходките си по морския бряг, в тия летни вечери, когато морето блещи под сребърното сияние на месеца и нощта е тиха и фантастично хубава, като в приказка. Войниците бяха близки другари, пееха преди всичко за себе си и ясно се чувствуваше колко много скъпи спомени имаше в тия задушежни и силни гласове.

Сюрпризът на Ромаков не излезе такъв, какъвто мнозина го очаквах, но все пак не разочарова никого. Всички се оживиха, веселието скоро стана непринудено и общо. Минаха един-два часа и всяка предварителна програма се забрави, изчезна и това подчнение на чуждото ръководство, което обикновено се явява при всяка неслучайна среща. Сега избухна тая буйна жизнерадост, това юнашко веселие непритворно, широко и сърдечно, на което са способни сзмо ония, които познават цялата гама на човешките чувства — от най-невинната радост на живота до най-тежките му изпитания. Никой не забравяше положението си по служба, чинопочитанието се спазваше с някакъв

инстинктивен такт. Но по-ясно откогато и да било чувствуваше се под всичко това една задушевна привързаност, някак небрежно проявена, но много силна, привързаност, която се добива от дългия съвместен живот, изпълнен с опасности и премеждия, с величие и неволи.

Вечеринката ставаше интересна именно сега. На много места по света в тая същата вечер можеше да се види баснословен блясък, богатство и разкош. Но тук имаше друга красота, сурова, живописна и странна. Стаята се изпълваше с меката топлина от турското кюмбе. Бялата покривка на масата се закриваше от блюда, стъкла и чаши. Една походна лампа висеше на тавана и хвърляше ярка светлина. По стените висяха закачени револвери, сабли, пояси и чанти. Парадни костюми липсваха, но износените и измачкани униформи стояха красиво и напето, защото бяха взели привичните и постоянни гънки на здрави и силни движения. Лицата на всички бяха обветрени и загорели.

Разказваха се всевъзможни анекдоти и спомени, направиха се много шеги. Най-после всички бяха тъй много възбудени и оживени, че общо внимание не можеше да се поддържа и разговорът едновременно и шумно се водеше между отделни групи. Дружинният командир приказваше с командира на седма рота. Говореха тихо, но увлечено и с много жестове. На друга страна няколко души около капитан Ничева бяха попаднали на малко опасна тема: ставаше дума за пленената батарея, а славата на тоя подвиг още не можеше да се раздели с друга една дружина от полка. Тук всички говореха едновременно и високо. Малко по-тихо се говореше на срещуположния край на масата, където стоеше поручик Янев — Датският принц, както го наричаха. Той беше млад човек с хубава черна брада и бледно лице, върху което всякога стоеше лека меланхолия. Обичаше смелите парадокси и тънките анализи и в разговорите всякога подигаше вечни и от никого неразрешени проблеми.

— Съгласен съм — казваше той на тия, които, облакътени върху масата, с големи усилия се въздържаха да не заговорят, — съгласен съм, че има физическа основа. Но все пак истинската любов е нещо възвишено, родствено на духа, чисто духовни връзки, които навеки свързват душите...

Двама души стояха настрана от тия разговори. Единият беше Романов — той често ставаше, излизаше и влизаше, защото все имаше нещо да нареди. Другият беше дружинният адютант, най-младият

между всички, подпоручик от няколко месеца. Най-напред той се вслуша в препирнята за батареята, но това беше разказвано неведнъж досега. Той даде ухо и към страната на Янев, но още при първите думи усмихна се твърде скептично и се отстрани и оттам. Адютантът беше висок и строен момък, напет, стегнат с контешки бричове и с високи желти чизми. Беше му весело и трябваше нещо да прави. И с ръце отзад той почна да обикаля из стаята, и в стъпките на някакъв ексцентричен танц, запя си полугласно:

*От Салаш до Гиляни
ний, тунджанците славни,
със сърбите коварни
танцувахме танго!*

Едно след друго, като отмерваше такта, той силно потрепваше с желтите си чизми, усмихваше се, доволен и щастлив, защото беше много млад и може би защото в тая минута се радваше преди всичко на звънливите струи, които новите шпори оставяха след него.

Някой угаси лампата и ние останахме в тъмнината.

— Господа — отвърна на всички протести Романов — Нова година е, часът е дванайсет.

Той запали отново лампата и ние се поздравихме един други.

Майорът взе чашата си, всички станахме на крака. Дружинният командир говореше, хубаво, с това самобитно и художествено красноречие, което мнозина офицери добиват през дългата си кариера.

— Господа — почна той. — В първата минута на новата година издигам чашата си. Наедно ние делихме радости и скърби, наедно делихме опасности и несгоди...

Той спря, защото в съседната стая войниците заговориха високо, подигна се шум, искаха да спрат някого, който тропаше, за да отърси снега от чизмите си, и се готвеше да влезе. Вратата се отвори и се показа войник, ординарец от щаба на полка, познат на всички ни. Лицето му беше мокро и зачервено, по раменете му се топеше сняг, той беше уморен и дишаше тежко.

— Господин майор — почна той с мъка, — вика ви командирът на полка.

И ние, и дружинният командир, през протегнатите си ръце, в които държахме чашите си, гледахме учудено войника.

— Още сега ли? — попита майорът.

— Тъй вярно, господин майор. Още сега. Войникът си отиде. Вече с други тон, майорът продължи:

— И тъй, господа, честита Нова година! Радост и щастие на всички! Амин. А сега — дългът пред всичко.

Когато дружинният излезе, ние почнахме предположенията си. За какво можеха да го викат по това време в щаба на полка? Може би там също посрещаха новата година и искаха и той да е между тях? Или някои бързи сведения трябва да се дадат, или производство има? Настроението отслабна и се понижи, ако и не твърде много. Наистина, страшната препирня за батареята не се поднови вече, но Янев продължи психологическите си анализи. А в цялата тая случка дружинният адютант намери още един повод да се развесели повече. Той отново почна из стаята предишния си ексцентричен танц и речитатива:

*В Албанските усои
крал Петър и Никита
със цялата си свита
танцуваха танго!*

Войниците не бяха разбрали нищо от тая промяна и хорът запя отново. Разговорът продължи по-спокойно и тихо. Само от време на време някой между репликата си подхвърляше въпроса: „Чудна работа! За какво ще да е? Какво може да се случи?“ Никой не се мъчеше вече да отгатва и само отвън хорът с една трагична настойчивост като че отговаряше:

Наливай, о друже, на здравната чаша!

Кой знай що със нас ще се случи занапред?

Хорът внезапно млъкна и ние разбрахме, че дружинният се е върнал. Той влезе и още от вратата ни каза:

— Господа, разотивайте се и се гответе за поход. Майорът погледна часовника си и прибави:

— Часът е дванайсет и половина. Точно в три тръгваме. Сборен пункт — западния край на селото.

На уреченото време ние напуцахме селото, което оставаше зад нас с утихнали къщи и потъмнели прозорци. Далеч през снежното поле кривулеше и се губеше в мъгливия хоризонт черната и тежка линия на колоната. Не валеше вече, остър студ щипеше лицето, снегът хрущеше под стъпките, като че на ситно се стриваше стъкло. Ниско над нас висеше мъгливото небе, хладно и черно като смола.

Дружинният командир беше се спрял върху коня си и пропускаше пред себе си дружината. Но той не дочака и нашата рота, която беше последна, а се повърна и тръгна наред с командира на седма рота. След него ездеше адютантът, твърде сериозен сега.

— Е — говореше дружинният, — навръх Нова година и поход.

— Служба, господин майор.

— Даа. А Романов уж някакъв сюрприз ни устрои. Сюрприз! Ей на, това се казва сюрприз! И те весело се засмяха.

Издание:

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том първи; „Български писател“, С. 1976. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.